

Zorginstituut Nederland

Samenvatting – Samen in beweging naar passende eerstelijns fysio- en oefentherapie

Samen in beweging naar besluitvorming over
een aanspraak op passende eerstelijns fysio- en
oefentherapeutische zorg uit het basispakket

17 JANUARI 2023

| Van goede zorg verzekerd |

Samenvatting

We staan aan het begin van een beweging naar passende fysio- en oefentherapie die winst kan opleveren voor de patiënt, de maatschappij en het hele zorglandschap. Op verzoek van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) onderzoekt Zorginstituut Nederland hoe vergoeding van eerstelijns fysio- en oefentherapie uit het basispakket van de zorgverzekering vorm kan krijgen. Dit rapport is nog geen eindadvies, maar de weg daarnaartoe.

Op weg naar passende fysio- en oefentherapie

Passende zorg is zorg die waarde toevoegt aan het leven van mensen en oog heeft voor de maatschappelijke opgaven waarvoor we staan. De hele zorgsector en samenleving moeten aan de slag om de zorg toekomstbestendig te maken, met grote vraagstukken op het vlak van mensgerichtheid, houdbaarheid en duurzaamheid. De beweging naar passende zorg kan daaraan bijdragen en gaat uit van vier principes: de zorg is waardegedreven, wordt op de juiste plek geleverd – dichtbij waar het kan, verder weg als het moet -, komt rondom de patiënt tot stand waarbij patiënt en zorgverlener samen beslissen over de best passende behandeling, en de focus ligt meer op gezondheid en functioneren in plaats van op ziekte en behandeling.

De verandering van de vergoedingssystematiek voor eerstelijns fysio- en oefentherapie kan een belangrijke bijdrage leveren aan de beweging naar passende zorg, omdat:

- het zwaardere zorg voor patiënten kan voorkomen;
- de zorg -waar mogelijk- dichtbij de patiënt kan worden gegeven, namelijk in de eerste lijn in plaats van in de duurder tweede lijn, omdat fysio- en oefentherapie daar nu wel wordt vergoed vanuit de basisverzekering;
- een goed vergoedingssysteem zorgverzekeraars stimuleert om passende zorg in te kopen.

Overgang van gesloten naar open aanspraak op passende fysio- en oefentherapie

Tijdens een intensief voorbereidingstraject hebben we met alle betrokken partijen gesproken. Het doel is dat fysio- en oefentherapie optimaal bijdraagt aan de beweging naar passende zorg en de toekomstbestendigheid van de hele zorg in Nederland. Het gaat om de overgang van fysio- en oefentherapie uit het gesloten deel van het verzekerde pakket naar het open deel. In het gesloten deel stelt de overheid vast wat vergoed wordt, terwijl in het open deel de wetgever erop vertrouwt dat zorgaanbieders en zorgverzekeraars samen afspreken welke zorg voldoet aan de wet- en regelgeving en vergoed mag worden. Figuur 1 vat heel bondig samen welke stappen voor die overgang nodig zijn. De gedetailleerde uitleg daarbij volgt daarna.

Figuur 1- Infographic

Hoe kan fysio- en oefentherapie onderdeel worden van het basispakket?

Samen in beweging naar passende zorg

Randvoorwaarden

Het Zorginstituut stelt dat eerst aan randvoorwaarden moet worden voldaan, voordat we de minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport verder kunnen adviseren.

Deze randvoorwaarden zijn:

1. Kwaliteitskader: gezamenlijke afspraken over goede fysio- en oefentherapeutische zorg
2. Waardegedreven zorg: duidelijkheid over welke zorg van toegevoegde waarde is
3. Bekostigingsmogelijkheden: advies over passende bekostiging

De beweging naar passende zorg

De gemeenschappelijke opdracht staat centraal: toegankelijke en toekomstbestendige zorg. We streven naar:

- Zorg dichtbij en samen met de patiënt organiseren
- Voorkomen van onnodig zware behandelingen
- Meer focus op gezondheid, functioneren en kwaliteit van leven, minder op ziekte

Fysio- en oefentherapie vergoeden uit het basispakket kan goede lokale initiatieven sneller laten doorgroeien tot landelijke passende zorg.

Het vervolg: de weg hiernaartoe

- Beroepsgroepen, patiëntenorganisaties, zorgverzekeraars en overheidspartijen geven samen invulling aan de 3 randvoorwaarden
- Het Zorginstituut stelt een eindadvies op over een geschikte aanspraak en schat de financiële consequenties in
- De politiek besluit over toekomstige vergoeding van fysio- en oefentherapeutische zorg uit het basispakket

Drie randvoorwaarden invullen voorafgaand aan eindadvies

Het Zorginstituut komt tot de conclusie dat eerst aan drie randvoorwaarden moet worden voldaan voordat we de minister een eindadvies kunnen geven. Grondigheid en goede afspraken zijn noodzakelijk, want het gaat om de voorbereiding van een verrekend politiek besluit om onderdelen van de fysio- en oefentherapie te vergoeden uit het basispakket. De randvoorwaarden die betrokken partijen eerst moeten invullen zijn:

1. De ontwikkeling van een *Kwaliteitskader fysio- en oefentherapie*, waarin partijen gezamenlijk kwaliteitseisen voor goede zorg vastleggen en dat aansluit op het *Kader Passende zorg*;
2. Fysio- en oefentherapeutische zorg moet waardegedreven zijn. Hiervoor is inzicht nodig in de effectiviteit van behandelingen en de gezondheidswinst voor patiënten (wettelijk criterium 'stand van de wetenschap en praktijk').
3. De Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) stelt een (concept)advies op over passende bekostiging van eerstelijns fysio- en oefentherapeutische zorg.

Programmalijn voor invullen van de randvoorwaarden

Samen met beroepsgroepen, patiëntenorganisaties en zorgverzekeraars hebben we een programmalijn ontwikkeld. Die behelst een gedetailleerde uitwerking van de genoemde randvoorwaarden om de weg vrij te maken voor een optimale bijdrage van fysio- en oefentherapie aan passende zorg. In de volgende drie paragrafen gaan we dieper op die voorwaarden in. Tijdens het Bestuurlijk Overleg Fysio- en Oefentherapie van 10 maart 2022 hebben de betrokken partijen ingestemd met de voorgestelde richting.

Randvoorwaarde 1 - Kwaliteitskader

De betrokken partijen moeten samen een *Kwaliteitskader fysio- en oefentherapie* ontwikkelen dat aansluit op het *Kader Passende zorg*. In het kwaliteitskader maken zij afspraken over het waarborgen, verbeteren en inzichtelijk maken van de kwaliteit van zorg en het versterken van het lerend vermogen. Ook spreken partijen af hoe zij keuze-informatie voor patiënten gaan maken en inzetten. Het kwaliteitskader dient ook als handvat voor extern toezicht en voor passende inkoop en contractering door zorgverzekeraars. Aan de randvoorwaarde is voldaan als de drie betrokken partijen het kwaliteitskader samen hebben

ontwikkeld en aangeboden voor opname in het Register van het Zorginstituut en als het Zorginstituut het kwaliteitskader positief heeft beoordeeld voor opname in het Register.

Randvoorwaarde 1 heeft een prominente plaats in de programmalijn. Het kwaliteitskader en de afspraken die betrokken partijen daarin vastleggen vormen namelijk de basis voor invulling van de andere twee randvoorwaarden.

Randvoorwaarde 2 – Inzicht in de stand van de wetenschap en praktijk

Randvoorwaarde 2 gaat over het passende zorg-principe dat zorg waardegedreven moet zijn. Dit wil zeggen dat fysio- en oefentherapie waarde moet toevoegen aan gezondheid en kwaliteit van leven van mensen, tegen een redelijke hoeveelheid inzet van geld, personeel en grondstoffen. Bij beoordeling van waardegedrevenheid kijken we niet naar zorg op persoonlijk niveau. We kijken op groepsniveau of de behandeling echt werkt en meerwaarde heeft voor patiënten. Wettelijk heet dit criterium de ‘stand van de wetenschap en praktijk’. Er zijn vervolgstappen nodig om te bepalen welke fysio- en oefentherapeutische behandelingen voor specifieke diagnoses (indicatie-interventiecombinaties) wel en (nog) niet voldoen aan het criterium. Daarom moeten partijen in de overgangsfase samen de dialoog hierover voeren volgens de regels van het nieuwe systeem, dus vanuit open pakketbeheer. Alle betrokken partijen en het Zorginstituut spelen daarbij een belangrijke rol.

In het huidige gesloten systeem heeft het Zorginstituut drie categorieën waarin een beoordeling kan vallen:

1. de zorg is effectief en voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk;
2. de zorg is niet effectief en voldoet niet aan de stand van de wetenschap en praktijk;
3. het betreft zorg waarvan de effectiviteit onduidelijk is.

Het grootste deel van de fysio- en oefentherapie valt in deze laatste categorie. Beroepsgroepen, patiëntenorganisaties en zorgverzekeraars moeten daarom eerst samen bepalen wat goede zorg is en dat vastleggen in het kwaliteitskader (randvoorwaarde 1) en bijbehorende richtlijnen en kwaliteitsstandaarden. Daarna bespreken zij samen welke zorg wel en (nog) niet voldoet aan de stand van de wetenschap en praktijk. Zij kunnen onderwerpen waar ze niet uitkomen aanmelden voor de pakketagenda (zie paragraaf 4.3.1) van het Zorginstituut. Dat wil zeggen dat het Zorginstituut dan gaat meekijken of bepaalde zorg wel of niet in het basispakket thuishoort, om te voorkomen dat ook niet-effectieve zorg in het basispakket komt. Het Zorginstituut heeft een instrument om dat tegen te gaan: risicogericht pakketbeheer. Als de minister in de toekomst besluit om fysio- en oefentherapie op te nemen in het open deel van het basispakket, dan kan het Zorginstituut – net als bij andere zorg in de basisverzekering – bijsturen door risicogericht pakketbeheer toe te passen. Dat doen we dan in de vorm van een duiding, waarbij we de zorg toetsen aan twee wettelijke criteria:

- het moet gaan om zorg zoals professionals die ‘plegen te bieden’ oftewel: de zorg behoort tot het gebruikelijk behandelarsenaal van therapeuten;
- de zorg moet voldoen aan ‘de stand van de wetenschap en de praktijk’, oftewel: echt werken.

Randvoorwaarde 3 – Advies over passende bekostiging

Het is aan de NZa om samen met partijen een advies uit te werken voor passende bekostiging voor eerstelijns fysio- en oefentherapie. Het doel is een bekostigingsmodel dat de beweging naar passende zorg maximaal ondersteunt.

Volgstappen voor de beoogde overgang van een gesloten naar een open aanspraak

Het Zorginstituut ziet dat alle betrokken partijen bereid zijn om de nodige stappen te zetten in het samenspel naar passende fysio- en oefentherapeutische zorg. De uitvoering van de programmalijn is een omvangrijk en complex traject. Het vraagt om een verandering in ons denken over de toekomst van de fysio- en oefentherapie. Mogelijk zijn er moeilijke beslissingen nodig. Maar als we de beweging naar passende zorg samen aangaan, kan dit winst opleveren voor de toekomst van de hele zorg. De inzet van alle betrokken partijen is nodig om de randvoorwaarden uit de programmalijn in te vullen, ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid.

De nodige vervolgstappen staan in een overkoepelend plan van aanpak, getiteld *Naar een passende aanspraak op eerstelijns fysio- en oefentherapeutische zorg*. Dit plan van aanpak is geaccordeerd door alle partijen. We moeten op gelijkwaardig niveau met elkaar in gesprek en zorgvuldige afwegingen maken. De overeenstemming tussen partijen over kwaliteitseisen en de beoordeling van effectiviteit moeten hand in hand gaan. Uiteindelijk stelt het Zorginstituut een eindadvies op en daarna is het aan de politiek om te bepalen of passende eerstelijns fysio- en oefentherapie uit het basispakket van de zorgverzekering vergoed gaat worden. En ook in de open aanspraak zal het Zorginstituut – net als bij andere verzekerde zorg – proactief, risicogericht pakketbeheer toepassen. Iedereen in Nederland moet erop kunnen vertrouwen dat ze de best mogelijke zorg krijgen, nu en in de toekomst.